

Τί είναι χρόνος; Θα ακούσουμε να λένε πως είναι μία μεταφυσική έννοια.

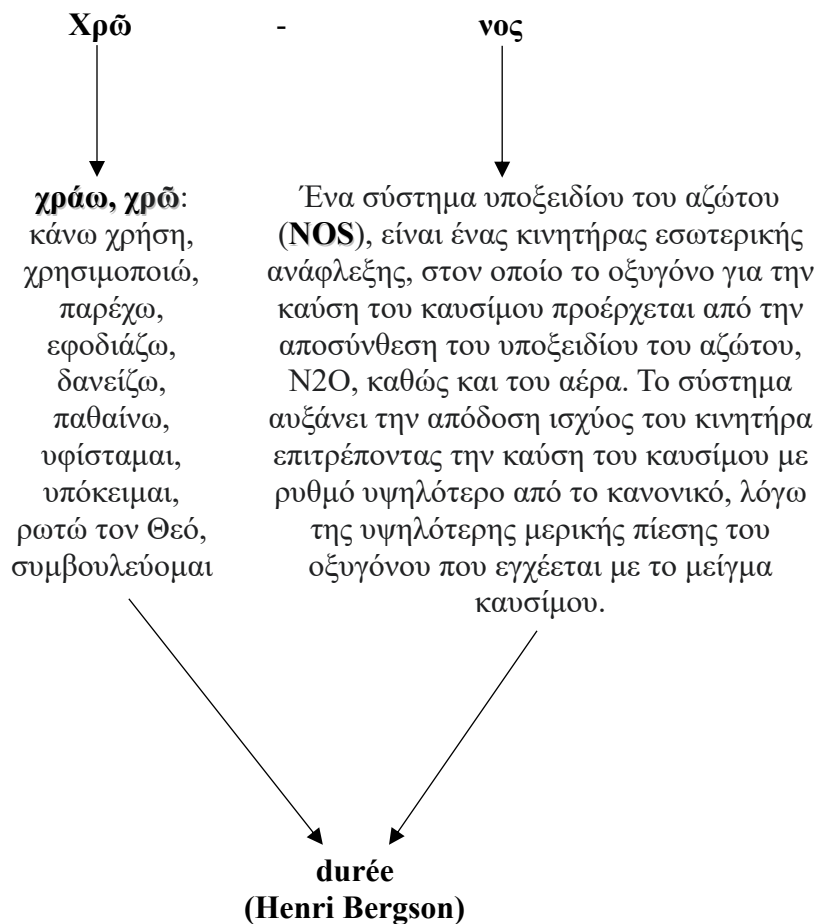
Για εμένα, ωστόσο, το μεταφυσικό ορίζεται ως κάτι που έρχεται μετά το φυσικό. Το φυσικό είναι το υπερβατολογικό (=αυτό που προηγείται της εμπειρίας) και εγώ έρχομαι εκ των υστέρων να το συνειδητοποιήσω. Ξεκινώ, λοιπόν, τον συλλογισμό μου, θεωρώντας -στην απλούστερη μορφή του- χρόνο την τροχιά του ήλιου από την ανατολή προς τη δύση (η αλήθεια είναι πως, αυτό είμαι σε θέση να συλλάβω και όχι την περιστροφή της γης), κατά τη διάρκεια της ημέρας και την αντίστοιχη τροχιά της σελήνης, κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Μέσα από αυτές τις δύο φωτεινές τροχιές, έχω την ευκαιρία ή τη δυνατότητα, κοιτώντας τες, να παρατηρώ το φυσικό, μέσα από το ελάχιστο. Δηλαδή, μέσα από νευρικούς μηχανισμούς απαραίτητους και επαρκείς για να βιώσει κανείς οποιαδήποτε συνειδητή αντίληψη (neural correlates of consciousness - Crick and Koch, 1990). Αυτό είναι ο χώρος που μου ορίζουν τα όργανα μάτια μου. Η ευκαιρία τώρα, ή η δυνατότητα αυτή, είναι η πληροφορία της αντίληψης του χρόνου. Συνεπώς, χρόνος ως εδώ, είναι το ελάχιστο μονοπάτι δράσης που τα μάτια μου είναι σε θέση να καταγράψουν κι εκείνο που εγώ έπειτα μετά-νοώ.

Στη φυσική υπάρχουν δύο αρχές ελαχιστοποίησης. Η μία είναι στην οπτική, η Αρχή του Ελάχιστου Χρόνου του Fermat, σύμφωνα με την οποία μία ακτίνα φωτός ταξιδεύει από το ένα σημείο στο άλλο, από τη διαδρομή που περιλαμβάνει τον ελάχιστο χρόνο. Η άλλη είναι στη μηχανική, η Αρχή της Ελάχιστης Δράσης του Hamilton. Υπάρχει μία ποσότητα που ονομάζεται δράση, η οποία μπορεί να υπολογιστεί για κάθε διαδρομή που δύναται να ακολουθήσει ένα σύστημα κατά την εξέλιξη από την αρχική, στην τελική του κατάσταση. Σύμφωνα με την αρχή του Hamilton, η διαδρομή που ακολουθεί το σύστημα είναι αυτή που περιλαμβάνει την ελάχιστη αξία δράσης (βλ. ήλιος).

Η αρχή του Hamilton έχει τροποποιηθεί με την προϋπόθεση ότι, η διαδρομή που ακολουθείται περιλαμβάνει τη σταθερότητα της δράσης, σε σχέση με τα πλησιέστερα μονοπάτια. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει σημεία μεγιστοποίησης ή καμπής, καθώς και ελαχιστοποίησης.

Βέβαια, τη σχετικότητα του χρόνου (όπως βιώνεται από τον κάθε άνθρωπο), αλλά και το “ταξίδι” μέσα σε αυτόν (λ.χ. παρελθόν και αναμνήσεις), τα αντιλαμβανόμαστε διαφορετικά, ως νοητικές εμπειρίες/συμβάντα θα έλεγα, ανεξάρτητες/α να μην από τον χρόνο αυτόν καθεαυτόν, αλλά που συμβαίνουν μέσα σε αυτόν, καθώς αφορούν -κατ’ εμέ- καταστάσεις που ανήκουν σε άλλο φυσικό φαινόμενο. Το τελευταίο, δεν είναι παρά ο ηλεκτρομαγνητισμός και οι ανάλογες αυτού έλξεις και απώσεις. Για παράδειγμα, ο χρόνος που βιώνουμε όταν πλήττουμε είναι ισχυρός (έλξη/βαρύτητα), «δεν περνά η ώρα», ενώ όταν μας συναρπάζει κάτι, είναι χαλαρός (άπωση/ελαφρότητα) και δεν καταλαβαίνουμε «πώς πέρασε η ώρα».

Σύμφωνα, λοιπόν, με το ως άνω σχήμα, το **NOS** είναι η πυροδότηση, η ανάφλεξη, η ορμή, η απαραίτητη ενέργεια για το ρήμα **χρῶ**.

Στα μαθηματικά, υπάρχει αυτό που είναι γνωστό ως Μέγιστη Αρχή του Pontryagin, η οποία λέει ότι, η διαδρομή που μεγιστοποιεί μία συγκεκριμένη συνάρτηση σε μία χρονική περίοδο, είναι αυτή που μεγιστοποιεί μία σχετική συνάρτηση σε κάθε στιγμή. Αυτή η σχετική συνάρτηση, πρέπει να έχει κάποια φυσική πραγματικότητα και η στιγμιαία μεγιστοποίηση (βλ. NOS), είναι η πραγματική εξήγηση για το πώς εξελίσσονται τα συστήματα και μόνο τυχαία μεγιστοποιείται η συνολική συνάρτηση στο χρονικό διάστημα. Κατά κάποιον τρόπο, είναι σαν το θέμα της έντασης του ηλεκτρικού και μαγνητικού πεδίου (ισχυρή – χαλαρή, βλ. έλξεις/απώσεις).

Από όλα τα παραπάνω, έρχομαι και καταλήγω σε δύο δράσεις: την ελάχιστη και τη μέγιστη. Η κίνησή μας μέσα σε αυτές τις δύο δράσεις, είναι για μένα ο χρόνος!